

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 1. An privilegium gratis concessum revocari possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

ipso facto privilegio, vel veniat priuandus. Item an priuatur toto privilegio, vel parte illius, id est, valore actuum, quos virtute privilegij facit?

Cui difficultati respondeo, regulariter loquendo, nullum priuati suo privilegio ob illius abulum, sed solum venire priuandum, quia in allegatis textibus solum dicitur mereri amittere privilegium, qui concessa sibi abutitur potestate id est, dignum esse amittere, sic docet Salas, Bonacina, Suarez *supra* Basilius de Leon lib. 8. c. 18. n. 29.

Dixi in conclusionibus, regulariter loquendo, propter abulum non amitti privilegium ipso facto, vt intelligeres aliquando non amitti privilegium ipso facto, quia ex privilegij verbis debes colligere; quæ si hanc penam expressè non appoluerint, non debes censere ipso facto impositam, sed solum ferendam. Adde, etiam si ipso facto imposta sit, non teneris te privilegij vtu priuare, quousque adueniat sententia saltem declaratoria abusus, ob quem priuatur privilegio, iuxta dicta de lege pœnali; & tradit in præsentî Suarez lib. 8. cap. 36. n. 8. Bonacina disp. 1. q. 3. p. 8. §. vlt. n. 1.

4. Vt autem supradicta clariùs intelligantur, placet discutere per modos, quibus abuti potes privilegio. Et quidem quando abuteris privilegio extendens illud ultra id quod potes, clarum est extensionem illam esse nullam, vt ipse factam sine potestate; ob illam tamen extensionem, & privilegij abulum mereris privilegio priuari; & de facto aliquando priuaris, vel toto privilegio, vel parte illius: vt in cap. 2. de postul. prælator. cap. cum in cunctis, §. vltim. & cap. cum vironensis, de elec. In quibus textibus priuaris pro illa vice potestate eligendi, eo quod elegeris indignum. Si autem secundo modo abutaris privilegio, occasionem ex illo delumens delinquendi, mereris quidem privilegio priuari: at factò ipso non es priuatus saltem, quousque adueniat sententia declaratoria criminis: vt videri potest in cap. contingit, 2. de sentent. excommunicat. vbi clericus incedens sine habitu, & contorta occasione libertus vtu adi, non amittit privilegium clericale, quousque ter monitus sit. Facta autem trina monitione iam illi privilegium prodesse non potest. Credo tamen non teneri ipsum se privilegio priuare, quousque per sententiam declaratur. Idem habetur in cap. ex litteris, de vita, & honestate clericorum, vbi clericus negotiator ter monitus non defenditur à solvendis tributis; quia factò ipso privilegium abiicit clericale: debet autem constare ter monitum esse, & insuper declarari, quoad prætermissis diuinis officiis secularibus negotiationibus inhiitit. Ad idem reduci potest: qui in Ecclesia delinquit eius immunitate priuatur, c. vlt. de immunit. Eccl. Quod si abusus privilegij tollat finem, & fundamentum illius: tunc clarum est cessare privilegium eo modo, quo cessat finis, & fundamentum illius; si enim finis, & fundamentum privilegij non omnino cessat, sed solum quoad aliquem actum, tunc privilegium pro illo actu cessabit, si verò in totum cessat finis, in totum etiam cessabit privilegium; sed hæc cessatio non est in penam abusus, sed ob defectum finis à privilegio intenti. Exemplis manifestatur; conceditur enim clerico coniugato gaudere privilegio clericali, si habitum deserat clericalem, & alicui Ecclesie deseruiat: quo privilegio priuatur eo ipso, quod laicè vivat; quia cessat tunc causa concessio: vt constat ex Trident. sess. 23. cap. 6. de reformat. & dictum erat in cap. ex parte, de clerico coniugato, cap. vnic. eod. tit. in 6. Sed hæc amissio non est absoluta, & in perpetuum, sed interim dum laicè vivit: nam si deposito habitu laico habitum clericalem deserat, & Ecclesie destinatus sit, gaudebit privilegio. Accipere aliud simile, quod adducit Didac. Perez lib. 8. tit. 2. lib. 1. ordinum. regul. Suarez lib. 8. de legib. cap. 36. n. 7. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. vlt. §. 7. fine. Salas disp. 17. sect. 13. n. 68. de beneficiario, cui est privilegium concessum literandi fructus suæ præbendæ absque residentia ob studium literarum, qui si non student, amittit privilegium, non quidem absolute, sed quoad fructum illius, hoc est, pro tempore, quo non student, quia scilicet dum non student, non poterit gaudere privilegio, & virtute illius fructus præbendæ in absentia recipere: quia cessat conditio, seu causa sub qua privilegium est concessum: sicut enim beneficiarius absens à beneficio sine causa, non potest fructus illi temporè correspondentes lucrari; ita neque hic, qui illo tempore absque causa studij non vacat, non poterit similes fructus lucrari virtute privilegij; quia privilegium residentiam Ecclesie in studium commutare. vltim est: quæ omnia non leuiter confirmantur ex cap. generaliter, 16. quæst. 1. quod est sumptum ex l. generaliter. Cod. de Episc. & cleric. vbi eos tamen clericos, & monachos habere huiusmodi beneficij exemptionis à tutela testamentaria, dativa, seu legitima sancimus, qui apud sanctas Ecclesias, vel monasteria permanent, non diuagantes, neque circa diuina ministeria desides, cum propter hoc ipsum beneficium eis indulgamus. Addit tamen Salas illo num. 68. & consensio Suarez, & Bonacina *supra*, supradictam doctrinam procedere, quando ex privilegio constat solum ob illam causam, quæ cessat, esse privilegium concessum; scus verò si ob aliam quæ principaliter concessum fuisse, quæ tamen non cessaret, item quando cessat ob causæ cessationem, privilegium non cessat in se, sed quoad fructum eius pro tali tempore, seu

modo operandi. Nam si postea velis bene vti, poteris fructu privilegij gaudere.

PUNCTVM XXI.

De amissione privilegij per reuocationem.

Prætermitto primò privilegium esse in triplici differentia: Primò est privilegium gratuitum, id est, ex libera Principis voluntate concessum. Et hoc contingit dupliciter. Aliud consistens solum in potestate, & licentia delegata ad aliquem vltim contra legem, vel præter legem: aliud, per quod ius in privilegiarium transferatur. Secundo est onerosum, & lucratiuum, quod datur ob aliquod onus, vel lucrum à privilegiario exhibitum. Tertio est privilegium remunerarium, quod datur in præmium, & remunerationem seruitiorum, quæ à privilegiario sunt Principi exhibita.

Præmitto secundo, privilegium & subdito, & non subdito concedi potest.

Præmitto tertio, privilegium, siue gratuitum siue onerosum, aliquando inuoluit dispensationem legis, aliquando non.

§. I.

An privilegium gratis concessum reuocari possit.

1. Privilegium datum ob aliquem vltim validè reuocari potest absque causa, sed peccatum veniale committitur.
2. Privilegium transferens dominium privilegiarium nequit à concedente, neque ab eius successore reuocari.
3. Satisfit euidam obiectioni.
4. Expenditur, quæ causa sufficit ad reuocandum privilegium acceptatum, cuius privilegiatus habet dominium.
5. Princeps reuocans privilegium, quod sine causa reuocare non potest, tenetur probare causam adesse reuocationis.
6. An requiratur ad huius reuocationem ultra legitimam causam compensatio privilegij? Probabilis est non requiri.

1. Dicendum est, si privilegium consistat in facultate, & licentia delegata ad aliquem vltim, vel contra communem legem, vel præter illam, potest validè concedens, & eius successor reuocare, quando voluerit: peccabit venialiter: si absque vlla causa id fecerit, sic cum communi sententia tradit Felix, n. 8. 9. & 10. de iud. Thomas Sanchez lib. 8. de dispens. c. 33. n. 1. Suarez de legibus, lib. 8. cap. 37. n. 10. Salas disp. 17. sect. 14. n. 70. & disp. 20. sect. 18. n. 126. Matiez, lib. 5. in. 10. l. 6. num. 5. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 8. §. 3. n. 1. Basilius lib. 8. de matrim. cap. 19. num. 11. Prior pars conclusionis, scilicet valide posse reuocare hanc facultatem, constat; quia hæc est, quasi quedam delegatio: delegatus autem nomine delegantis operatur. Ergo ex voluntate delegantis cessare potest. Quod si hæc facultas, & licentia operandi contra communem legem, alicui subdito sit concessa; clariùs constat reuocari posse à concedente, quia potest ipse concedens exemplum à lege subditum iterum legi subijcere: quia cum non amiserit potestatem iurisdictionis in illum, poterit, circa illum exerce- re, denovo imponens præceptum, quod per privilegium sublatum fuit. Secundam partem conclusionis, scilicet in hac reuocatione peccatum veniale admitti, probao. Quia sine causa voluntatem mutare, leuitatis, & inconstantiæ est, & contra naturam beneficij Principis, quod decet esse mansuram, ex reg. decet, de reg. iur. in 6. & tradit pluribus exorans Molin, de primogen. lib. 4. cap. 3. n. 20. Sanchez num. 11. Bonacina n. 6. Salas disp. 17. n. 70. Limitat tamen Sanchez num. 6. & 7. supradictam doctrinam in concessione iurisdictionis, quam dicit reuocari posse pro libito absque causa, etiam sine vilo peccato, quia videtur semper hæc excepta, vt dicit, quoties concedenti placuerit. At decet retinendam esse communem sententiam, vs peccatum sit veniale hanc reuocationem facere absque causa, quia arguit leuitatem, & mutationem, & docet Suarez, Molin, Salas & alij, locis allegatis.

2. Verum si de privilegio, quod dominium transfert in privilegiarium, loquamur, siue subdito, siue non subdito concessum sit, non poterit concedens, neque eius successor reuocare validè absque causa, si iam fuerit acceptatum; quia donatio acceptata non potest ad libitum donantis reuocari. Aliàs absque causa poterit quis priuari rebus suis, sic cum communi sententia docet Suarez illo cap. 37. num. 7. Bonacina num. 5. Sanchez n. 2. Matiez, supradicta gloss. 1. num. 6. vbi plures refert. Molin, *supra* n. 21. Ex quo fit, si tibi privilegium sit concessum, decimandi, exigendi aliquid tributum, non potest Princeps pro libito à te tollere, quia possides illud tanquam bonum proprium, quo sine causa priuari non potes.

3. Neque obstat l. vlt. tit. 10. lib. 5. noua compil. vbi dicitur, Tenemus por hien, 7 mandamos que las mercedes que se hizieran por

ita voluntati de los Reyes, que se puedan del todo reuocar. Quia
lex videtur esse contraria, tum dicitur, tum l. 6. cod. rir. 10. lib. 5.
ubi dicitur, Las causas que el Rey diere a alguno, no se las pueda
quitar ni ni otro alguna sin culpa. Quia, vt bene explicat Ma-
tienz. l. 5. loquitur in quodam specialis facto, scilicet in benefi-
ciis factis à Rege ex sola eius voluntate, sine consilio procedi-
tum, vel loquitur de beneficiis, quæ à Rege fiunt de redditibus
sibi propriis, quales Hispani vocantur *uros*. Si enim de his
feodum gratis alicui concedatur à Rege, poterit pro libito reuo-
cari, quia conceditur sub hac conditione, vt duret, quoties
concedenti placuerit: & traditur in l. 1. sine, tit. 26. part. 4. In
aliis vero priuilegiis, & concessionibus retinenda est communis
sententia, non posse pro libito concedentis reuocari.

4. Sed inquires, quæ causa legitima sit ad reuocandum
priuilegium acceptatum à priuilegiato, & cuius ipse habet
dominium?

Respondeo, si priuilegium non subdito fuit concessum, &
ab illo acceptatum, nulla in concedente relinquatur reuocandi
potestas, nisi in casu, in quo donatio perfecta reuocari potest;
quia concedens non habet potestatem, neque in personam pri-
uilegiati, neque in bonis illius; non igitur poterit priuilegia-
tum acceptatum priuilegio priuare: sicut enim Princeps ob bo-
nam sui regni, non potest alterius regni subditum priuare bo-
nis, ita neque poterit priuilegiis illi concessis, quia iam illa pri-
uilegia bona sunt illius, & non concedenti subiecta: sic cum com-
muni sententia docet Anon. Gabr. lib. 3. tit. de iure quæsitæ non
relinquenda, conclus. 6. num. 20. Matienz. lib. 5. recopil. tit. 10. l. 6.
gloss. 1. n. 4. Dixi, nisi in casu, in quo donatio perfecta reuocari
potest: quia huius priuilegij concessio, est quædam donatio;
ac proinde ex illa causa, ex qua donatio reuocari potest, & pri-
uilegium hoc reuocabile est: & notauit Matienz. cum aliis
supra.

Sed dices. Poterit priuilegium non subdito concessum cede-
re in graue detrimentum concedentis vel regni. Ergo in tali
casu poterit reuocari.

Respondeo ex illa causa, etiam donatio perfecta videtur
reuocabilis, quid mirum si etiam priuilegium reuocetur: Adde
illam proprie non esse reuocationem, sed cessationem priuilegij
ex noua rerum mutatione; videtur enim concedi sub tacita
conditione, dummodo damnum non sit concedenti, & regno.
Aliis si concessum fuisset ea intentione vt extendere-
retur ad euentum, in quo præiudicium graue concedenti vel eius
regno afficeret, esset irrationabilis concessio, sic Suarez lib. 8. c. 37.
num. 3. Si vero priuilegium subdito fuerit concessum, clarum
est reuocari posse ex illis causis, quibus donatio perfecta reuo-
cabilis est. Item quoties in grauem iacturam Regis, vel regni
cedit, vt ex non subdito diximus. Adde non solum ob has ratios-
nes posse subdito reuocari priuilegium acceptatum, & cuius ip-
se habet dominium, sed etiam, quoties ad publicam utilitatem
spectauerit talis reuocatio; quia cuiusvis bona subditi subdan-
tur dispositioni Principis in ordine ad publicam utilitatem, Ergo
in illis casibus, in quibus potest Princeps subditos priuare
bonis suis, poterit & priuilegia illis concessa reuocare. Adde
hanc non esse tam reuocationem, quam cessationem priuilegij;
videtur enim sub hac tacita conditione concessa, vt duret,
quoties ad publicam utilitatem, eorum cessatio non pertinuerit:
sic docet multis relatis Matienz. lib. 5. tit. 10. l. 6. gloss. 1.
num. 11. & 12. Suarez numer. 5. Basilus lib. 8. cap. 19. §. 2.
num. 13.

5. Sed inquires secundo, an quoties Princeps reuocat pri-
uilegium alicui concessum, quòdque absque causa valide reuo-
care non potest, reuocatur probate causam, vel sufficiat, si adesse
affirmet?

Respondeo probabilis videri teneri probare causam; aliis
nihil esset firmum, sed facilissimo negotio posset Princeps ius
tertio quantum auferre: sic docet multos allegans Matienz.
lib. 5. recopil. tit. 10. leg. 6. glossa 1. n. 16. reddi que rationem;
quia ubi aliquid pertinetur ex aliqua causa, & ea deficiente est
prohibitum, satis non est causam exprimere, nisi verè proberetur:
& docet Bart. in l. si forte, per illum textum, ff. de castrensi pe-
cunio, & in l. si donatione, ubi late moderni Cod. de collacione
lib. Ripa lib. 2. respons. tit. de scriptis, cap. 19. num. 19. latissime
omnium Aymon Craterra de antiquis, tempor. in princ.
num. 16. & deinceps vt que in finem.

6. Inquires tertio, an requiratur non solum iusta causa ad
validam reuocationem huius priuilegij, sed etiam aliqua illius
compensatio? Videtur requiri, quia priuatur priuilegiatus ius-
tam quæsitio. Ergo est illi debita satisfactio: si enim aliis bonis
priuatur, debet Princeps recompensationem quoad posse
facere. Ergo etiam debet pro priuilegio, quod bonum illius
est, nihilominus tamen probabilis censo, non requiri ex ius-
tissima compensationem. Quia licet priuilegium sit bonum pri-
uilegiati, est tamen bonum gratis illi donatum. Ergo habet
conditiones donationis, quæ reuocari absque compensatione
potest, cum adest legitima causa reuocandi. Non enim concedens
priuilegium gratis, intendit hanc sibi obligationem im-
ponere non reuocandi, causa iusta intercedente, nisi facta re-
compensatione; sed potius præsumitur concedere sibi potesta-

re reuocandi absque recompensatione, cum iusta causa inter-
cesserit: & ita relato Decio in cap. nouit, num. 7. verbo quar-
da fallit, de iudiciis, docet Suar. lib. 8. cap. 37. num. 9. Basil. de
Leon lib. 8. cap. 19. §. 2. n. 13. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 2.
§. 3. num. 3.

§. II.

Reuocari posse priuilegium onerosum, &
remuneratorium.

- 1 Non potest hoc priuilegium reuocari, nisi causa boni commu-
nis intercedat, & satisfactio à reuocante exhibeatur.
- 2 Dispensationes concessæ pro foro externo non possunt, nisi su-
pradictis conditionibus intercedentibus reuocari.
- 3 Priuilegia concessa in Bulla non reuocantur anno lubilai.
- 4 Extenditur doctrina ad priuilegium remuneratorium.
- 5 Probabilitate non caret ad huius reuocationem requiri com-
pensationem.
- 6 Explicatur quid requisitum, vt priuilegium censetur con-
cessum in remuneracionem.
- 7 Censeantur probata merita, si concedens adesse affir-
met.

Priuilegium concessum per contractum, id est, sub onere
alicuius pretij, vel operis exhibendi, reuocari à conceden-
te non potest, nisi legitima causa interueniat, quæ nulla alia est,
nisi communis boni, & utilitatis publicæ; iuxta superius dicta;
& in iure tenetur reddere pretium, si accipit, quòd si pretium
non accipit, sed opus iniunxit, tenetur reddere æquivalentiam
illius operis, aliàs nulla erit reuocatio, vt potest inuisa sic multis
allegatis probat Matienz. lib. 5. noua compilat. tit. 10. leg. 6.
gloss. 1. n. 13. Gregor. Lopez leg. 2. tit. 1. part. 2. verbo, buen
cambio, per text. ibi Sanch. lib. 8. disp. 33. n. 9. Suar. alios alle-
gans lib. 8. cap. 37. n. 5. Salas disp. 17. sect. 14. n. 70. & disp. 20.
sect. 4. n. 22. vbi prædicta temperat, præcipue tamen sect. 18.
n. 26. Bonac. disp. 1. q. 3. §. 3. n. 2. Valquez in opusculo
c. 6. §. 2. dub. 1. num. 55. & dub. 2. n. 33. Lessius lib. 2. de iustit.
c. 33. dub. 4. n. 35. Basil. de Leon lib. 8. de mutim. cap. 19. §. 2.
num. 13. Azueved. lib. 1. recopil. tit. 3. leg. 4. n. 41.

2. Ex hac doctrina inferunt primò dispensationes concessas
pro foro externo à Pontifice in gradibus prohibitis ad con-
trahendum matrimonium, non posse ab eodem reuocari, nisi
causa iusta intercedat, & in iure reddatur pretium ei, cum quo
fuit dispensatum; sic Sanch. supra n. 13. Bonacina n. 11. Basil.
n. 13. Salas disp. 10. sect. 18. sub finem. Et ratio est manifesta:
quia data est dispensatio, & priuilegium ob pecuniam solu-
turam.

4. Inferunt secundo, priuilegia in Bulla cruciata concessa
non reuocari per lubilatum, quòd olim centesimo anno conce-
di solebat, & nunc 25. anno conceditur, quamvis Pontifex dicat
se reuocare omnes gratias, priuilegia, & faciat res singula-
ribus personis quacunque dignitate fulgentibus, etiam Regi-
bus ex quacunque causa sint concessa: ad ius non reuocantur
concessa in Crucjata, quia illa sunt concessa sub contracto onero-
so, cuius debebat specifica mentio fieri; concessa enim sunt
priuilegia Bullæ singulis, quia singuli signantur illam elemo-
synam tribuere, & non aliàs; vt constat ex illi. vbi, porque days
tanta limosna os concedo, &c. debebat in iure reddi vnicuique
elemosyna data, aliàs reuocatio esset iniusta, & nulla: & ita
tradit Henric. lib. 7. de indulg. cap. 21. n. 7. Manuel in exposi-
tione, §. 12. num. 13. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 8. §. 3.
n. 13. Salas disp. 20. de legit. sect. 18. circa finem, §. hinc colligi-
tur, Sanch. disp. 13. n. 10. & testatur Clementem VIII. sic ex-
plicasse, & anno 1615. in tota Hispania publicata fuit Crucja-
ta, & valorem habuit, & Pontifex Virbanus VIII. declarauit 15.
Februarij non esse eius mentem per lubilatum Romanum gratias
indulgentias, & facultates in Crucjata concessas suspendi,
idem tradit Basil. de Leon lib. 8. de dispensationibus, cap. 19.
n. 13. vbi addit hæc valide obseruanda esse ad ea, quæ nonnulli
dicunt de reuocatione Bullæ comparatione Religiosorum.

4. Idem quod dicimus de priuilegio dato per contractum
onerosum dicendum est de priuilegio remuneratorio, siue re-
muneratio fuerit debita ex iustitia siue ex gratitudine; quia
quocunque modo debita sit, cedit priuilegiatus illius debito ob
priuilegium sibi concessum: eaque de causa transit in contra-
ctum sic relato Felino cap. nouit. de iudiciis, n. 11. docet Sanch.
supra n. 5. Basil. n. 13. Suarez n. 6. Matienz. lib. 5. recopil. tit. 10.
leg. 6. glossa 1. n. 18. latius dixit tit. 7. leg. 1. glossa 1. & glossa
9. Bonacina n. 2.

5. Sed est difficultas, an non solum ad huius reuocationem
causa publica requiratur, sed etiam aliqua compensatio. sicuti
diximus de priuilegio concessa per contractum onerosum?
Negant, erit dubitant. Suar. Basil. Bonac. quando remuneratio
non est debita ex iustitia sed solum ex gratitudine. Et ratio est
potest, quia reuocans priuilegium reducit res in pristinam
situationem; & consequenter reddit priuilegiato sua merita, quo-
rum

DE
ASTRO
PALATIO
PON.
IIII
E. IV.